

תגובה למכתבה של הילה קרן בנושא השפעת חתולי הבית על חיות-הבר ועל שמירת טבע

ענבל בריקנר בראון

המחלקה לאקולוגיה מדברית,
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

2 בינואר, 2011

גיליון אביב 2011 / כרך 2(1)

מכתבים למערכת

ציטוט מומלץ

בריקנר בראון ע. 2011. תגובה למכתבה של הילה קרן בנושא השפעת חתולי הבית על חיות-הבר ועל שמירת טבע. אקולוגיה וסביבה 2(1).

פסל ברונזה מצרי, 342–664 לפנה"ס, המוצג במוזאון ברוקלין בארה"ב | צילום: צוות שוטינג ברוקלין ©

בגיליון מאי 2010 התפרסם מאמר פרי עטי "השפעת חתולי-בית על חיות-בר ושמירת טבע". בגיליון אוקטובר 2010 התפרסמה תגובה של הילה קרן בשם עמותת אנונימוס. אף שכל משפט ומשפט ממכתבה של קרן מועתק כלשונו מכתבתו של אריאל צבל (באתר אנונימוס), אתייחס לטענות שבמכתבה.

קרן מנסה לטעון טיעון פילוסופי לגבי מוסריותו של "השיח של רשויות, ארגונים ומדענים המקדמים שמירת טבע", את כולם היא זורקת לאותה קלחת. היא מציגה עמדה השייכת לתחום של פילוסופיה של זכויות בעלי חיים (animal rights philosophy), לפיה לבעלי החיים יש מעמד מוסרי הדומה לזה של בני האדם, ואם ברצוננו לייחס ערך מוסרי שווה לחייהם של כל בני האדם, עלינו לייחס אותו גם לבעלי החיים^[2]. תחום אחר שקרן

מתייחסת אליו במכתבה הוא התחום של אתיקה סביבתית (environmental ethics), העוסק בקשר הערכי והמוסרי שבין האנושות לבין עולם הטבע, נוכח דחיפותם של האתגרים הסביבתיים המורכבים שאנו ניצבים מולם כיום^[3].

פילוסופים העוסקים באתיקה סביבתית שואלים שאלות כגון: האם נקיטת צעדים שמטרתם להגן על הסביבה מותרת מבחינה מוסרית? האם זו חובה מוסרית? האם הרס של הסביבה אינו מוסרי בגלל שסביבה בת-קיימא חשובה לרווחתם של בני האדם בהווה ובעתיד? או שמא לסביבה הטבעית ו/או לחלק ממרכיביה ערך בזכות עצמם והם זכאים להגנה בכל מקרה? שאלות כאלה הן עניינה של האתיקה הסביבתית. חלקן רלוונטיות למצבים ספציפיים, וחלקן שאלות מופשטות שעיקרן ערכם של הסביבה הטבעית ושל מרכיביה הלא-אנושיים והמעמד המוסרי שלהם.

במקרים מסוימים, שתי הגישות – אתיקה של סביבה וזכויות בעלי החיים – מתנגשות. מספר פילוסופים עסקו בשאלה האם שתי הגישות יכולות לדור בכפיפה אחת^[5,4]. קרן פוטרת במחי קולמוס תחום שלם של מחקר פילוסופי הן בשאלות של סביבה ומוסר בטענה שהוא "בעייתי מבחינה מוסרית". היא טוענת ש"אתיקה סביבתית... זכתה לתמיכה מצד כמה פילוסופים של המוסר" ונוקבת בשמו של פילוסוף יחיד (קליקוט) כמי שלכאורה "מתקשה להבהיר על מה אמורה האתיקה שלו להגן". קרן מתעלמת מפילוסופים אחרים שכן השכילו להגדיר את הסיבות הפילוסופיות והפרקטיות לצורך בהגנה על הטבע, ומכך שהמאמר שציטטה התפרסם לראשונה ב-1980^[6] (ולא ב-1994) ושמאז פרסם קליקוט למעלה מ-100 ספרים ומאמרים העוסקים בשאלות של אתיקה, מוסר והגנה על הסביבה. במקום לפרוס את מורכבות השאלות משטיחה קרן את הדיון ושולפת את הביטוי "אקו-פשיזם"^[2].

קרן טוענת שזנקה החתולים זניחים בהשוואה לגורמים אחרים מעשה ידי אדם. חתולים טורפים מאות מיליונים של בעלי חיים קטנים מדי שנה^[8,7]. ונזק זה אינו זניח^[11,10,9]. צמצום שטחי המחיה של חיות-בר הוא אכן תוצאה של פיתוח אנושי, ודווקא משום כך עלינו כבני אדם לגלות אחריות ולטפל בנזקים שמביא עמו הפיתוח – ריבויים של חתולים הוא אחד מן הנזקים הללו ויש לטפל בו לצד הטיפול בנזקים האחרים.

קרן מציעה דרכים להגבלת הנזקים של חתולי-בית אך מתעלמת מכך שרוב החתולים בארץ אינם חתולי-בית אלא חתולי-רחוב. דווקא מתוך התפיסה ש"כל בעלי החיים שווים" היינו מצפים שעמותות למען זכויות בעלי החיים יישאו את דגל המאבק בתופעת ההאכלה של חתולי-רחוב, הגורמת באופן ישיר להתרבותם – וכתוצאה מכך להרג ולסבל של ציפורים, זוחלים ויונקים. במצרים העתיקה החתולים היו קדושים. אנשי שמירת הטבע בארץ מנסים למנוע את הפיכתם ל"קדושים" על-ידי ארגונים בלתי אחראיים המייצגים עמדות ומשתמשים בטיעונים דוגמת אלה של קרן.

**בברכה,
ענבל בריקנר-בראון,
המחלקה לאקולוגיה מדברית,
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב**

מקורות

1. צבל א. 2010. הרג חתולים, טריפת חיות בר ואקו-פשיזם. זכויות בע"ח השבוע 481.
2. Regan T. 1983. The Case for Animal Rights. Berkeley: University of California Press
3. Callicott JB and Frodeman R. (Eds.) 2009. Encyclopedia of environmental ethics and philosophy. Volume 1. Macmillan Reference USA
4. Katz E. 1997. Nature as subject. Human obligation and natural community. Rowman & Littlefield
5. Varner GE. 1998. In nature's interests? Interests, animal rights and environmental ethics. Oxford University Press
6. Callicott JB. 1980. Animal liberation: A triangular affair. *Environmental Ethics* 2: 311-338

- Coleman JS, Temple SA and Craven SR. 1997. Facts on cats and wildlife: A conservation dilemma. Misc. Publications, USDA cooperative extension, University of Wisconsin .7
- Woods M, McDonald RA and Harris S. 2003. [Predation of wildlife by domestic cats](#) .8
[.Felis catus in Great Britain](#). *Mammal Review* **33**: 174-188
- Hawkins CC. 1998. Impact of a subsidized exotic predator on native biota: Effect of house cats (*Felis catus*) on California birds and rodents. PhD. Dissertation, Texas A .9
and M University, College station
- Heezik Y, Smyth A, Adams A and Gordon J. 2010. Do domestic cats impose an unsustainabl harvest on urban bird populations? *Biological Conservation* **143**: 121- .10
.130
- Beckerman AP, Boots M and Gaston KJ. 2007. Urban bird declines and the fear of .11
.cats. *Animal Conservation* **10**: 320-325